

Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga

2024 m. veiklos ataskaita

Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga savo 2024 metų kūrybine programa įgyvendino pagrindinius įstatuose numatytus tikslus.

2024 metais į sąjungą priimti devyni nauji nariai: Donata Pleskevičienė, Aistė Kučinskienė, Jurgita Ignotienė, Greta Štikelytė, Adriano Cerri, Donata Rinkevičienė, Kristina Aurylaitė, Agnė Guigaitė ir Martynas Šiaučiūnas-Kačinskas.

2024 m. gruodžio 31 d. sąjungoje buvo 176 nariai (iš jų 14 – garbės nariai).

Visus metus vyko **Estų literatūros metų** renginiai. Kuratoriai: Danutė Sirijos Giraitė, Agnė Bernotaitė ir Markus Roduner. Veikla buvo trijų pagrindinių krypčių: estų literatūros sklaida Lietuvoje, su estų literatūra susiję renginiai ir Estų literatūros metams skirti leidiniai. Spauldoje pasirodė interviu su estų rašytojais bei literatūrologais ir lietuvių vertėjais iš estų k. Estų literatūros metų atidarymo renginys, estų Gimtosios kalbos dienos skaitymai vyko Vilniaus literatų namuose. Prisiminimų apie pirmąją vertėją iš estų k. Eleonorą Žikorytę Jankuvienę vakaras ir paskaita apie estų rašytojų gyvenimą bei kūrybą – Rašytojų klubo salėje. Vienos knygos pavidalu išleisti trijų trumpųjų estų romanų vertimai (vertėja – Danutė Sirijos Giraitė, leidėja – LLVS). A. Mickevičiaus bibliotekoje vyko estų poezijos ir muzikos šventė. Vilniaus ir Klaipėdos knygų mugėse viešėjo estų rašytojai ir jų kūrinių vertėjai į lietuvių k. Surengtos tarptautinės vertimo pratybos „Vice versa“; LLVS ir LLLA tarptautinė mokslinė konferencija; estų vaikų literatūros skaitymai Dzūkų bibliotekoje, estų vaikų literatūrai skirtas renginys Martyno Mažvydo bibliotekoje su dviem viešniomis iš Estijos; Jaano Kaplinskio poezijos skaitymai Šv. Jono gatvėje, Literatų namuose. Estų literatūros metai buvo minimi ne tik tarp specialistų, bet ir visuomenei prieinamomis patraukliomis formomis: surengtas literatūrinis protmūšis (vedėja – Aistė Kučinskienė); trijų pagal literatūros kūrinius sukurtų estų filmų peržiūra Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje.

Įvyko Metų verstinės knygos konkursas. Kuratorius: Paulius Garbačiauskas. Sudaryti keturi geriausių 2023 metais išleistų verstinių knygų sąrašai šiuolaikinės grožinės literatūros, literatūros klasikos, negrožinės ir vaikų bei jaunimo literatūros kategorijose.

Naujienu portalu LRT.lt skaitytojai buvo kviečiami balsuoti ir išrinkti Metų verstinę knygą trijose kategorijose – grožinės, negrožinės ir vaikų bei jaunimo literatūros. Metų verstinė knyga paskelbta kovo 16-ąją – Knygnešio dieną. 2023 metų verstine knyga grožinės literatūros kategorijoje tapo Georges'o Pereco opus magnum vadinamas romanas „Gyvenimas vartojimo instrukcija“, jam pelnęs prestižinį Prix Médicis apdovanojimą. Šį romaną iš prancūzų kalbos išvertė Akvilė Melkūnaitė ir išleido leidykla „Lapas“. Negrožinės literatūros kategorijoje nugalėjo Anne Applebaum istorinis pasakojimas „Raudonasis badas: Stalino karas prieš Ukrainą“, kurį iš anglų kalbos išvertė Jolita Parvickienė ir išleido leidykla „Tyto alba“. Metų verstine knyga vaikų ir jaunimo literatūros kategorijoje tapo 2021 metais lygiai tą patį Metų verstinės knygos titulą iškovojusios Jakobo Wegeliaus romano „Žudiko beždžionė“ tęsinys – jaunųjų skaitytojų nekantriai laukta „Rožės apgaulė“. Kaip ir pirmąją dalį, šį romaną iš švedų kalbos išvertė Raimonda Jonkutė, o išleido leidykla „Aukso žuvis“.

2024 m. dar daugiau dėmesio skyrėme Metų verstinės konkurso viešinimui ir sklaidai, informacijos pateikimą integravome visose trijose LRT platformose.

Įteiktos LLVS premijos:

- 1) Šv. Jeronimo premija vertėjui iš užsienio kalbos į lietuvių – Vyturiui Jaručiui;
- 2) Šv. Jeronimo premija vertėjui iš lietuvių į užsienio kalbą – Rimui Užgiriui;
- 3) Dominyko Urbo premija už literatūros vertimo debiutą – Indrei Balčikonytei-Huang;
- 4) LLVS Bičiulių premija – viešajai įmonei „Vilnius UNESCO literatūros miestas“;
- 5) Antipremija už nevykusį Knuto Hamsuno romano „Žemės syvai" vertimą skirta vertėjai Giedrei Rakauskaitei ir leidyklai „Jotema“;
- 6) „Aukštinė lupa" – redaktorei Audrai Kairienei.

Buvo surengti trys naujo ciklo – „Vertėjų autografų" – vakarai:

Goethės „Itališkosios kelionės" (vertėja – Giedrė Sodeikienė); Elizabeth Strout „Mano vardas Liusė Barton", „Viskas įmanoma" ir „O, Viljamai" (vertėja – Rasa Drazdauskienė) ir Szczepano Twardocho knygos „Cholodas" (vertėja – Irena Aleksaitė) pristatymai. Šie vakarai įdomūs dar ir tuo, kad vertėja(s) pristatomą knygą (su autografu) savo nuožiūra padovanoja kam nors iš publikos. Kuratorės: Irena Aleksaitė ir Daiva Daugirdienė.

2024 m. surengti 5 kalbos seminarai, kurių tikslas – grožinės ir humanitarinės literatūros vertėjų ir redaktorių švietimas ir jų darbo kokybės gerinimas supažindinant su lietuvių kalbos taisyklių pokyčiais, naujais lietuvių kalbos reiškiniiais, vartosenos polinkiais, įvairių kalbos reiškinių kodifikacija, vertinimo kitimu – tuo, kas aktualu kiekvienam literatūros vertėjui ar vertimų redaktoriui. Kuratorės: Diana Bučiūtė ir Rita Urnėžiūtė.

1. Vasario mėn. „Vertėjas versus redaktorius“.
2. Kovo mėn. „Skolinių vartoseną, žodžių reikšmės, leksikos vertinimas ir kodifikacija“.
3. Balandžio mėn. „Ar pasikeitė lietuvių kalbos rašybos taisyklės“.
4. Spalio mėn. „Ar pasikeitė lietuvių kalbos skyrybos taisyklės“
5. Lapkričio mėn. „Variantų išredagavimas: kada nuostoliai, kada nauda?“

Surengtas meninio vertimo seminaras „Ne tik prasminiai riktai. Sunkumai verčiant šiuolaikinę italų literatūrą“ (vedėja – Rasa Di Pasquale) ir konkursas vertimo mėgėjams „Noriu versti“.

LLVS paskirtas mentorius Laimantas Jonušys VU Filologijos fakulteto Vertimo studijų katedros vedėjos prašymu dirbo su jaunuoju vertėju S. Venclovu.

Buvo surengta dešimt meninio vertimo pamokų vidurinių mokyklų moksleiviams keliuose Lietuvos miestuose ir jauniems Argentinos lietuvių centro lankytojams. Kuratorė ir mentorė – Irena Aleksaitė.

LLVS atstovai Birutė Avižinienė, Laimantas Jonušys ir Markus Roduner palaikė ryšius su tarptautinėmis vertėjų organizacijomis (CEATL, FIT ir BWC), dalyvavo suvažiavimuose.

Sukurti dar 2 ciklo „Knyga ir vertėjas“ filmai. Kuratorė – Austėja Merkevičiūtė, operatorė – Vika Petrikaitė. Penktuoju pokalbiu pristatyta vertėja Giedrė Sodeikienė ir jos versta vokiečių rašytojo Johanno Wolfgango Goethės (1749–1832) knyga „Itališkoji kelionė“. (<https://youtu.be/Ln8rCgZgyZc>) Šeštuoju – vertėja Genovaitė Dručkutė ir jos versti poeto Oskaro Milašiaus „Laiškai“. (<https://youtu.be/3PciPsh9h8o>)

Surengtas Jubiliatų vakaras ir LLVS 20-mečio konferencija bei šventinis vakaras.

Buvo rengiami pranešimai spaudai, recenzijos, interviu su premijų laureatais. Visus metus buvo skelbiama informacija LLVS tinklalapyje, kvietimai dalyvauti konkursuose, nuolat papildomi vertimų sąrašai LLVS narių skyreliuose ir informacija apie premijų laureatus.

Įvyko visuotinis ataskaitinis-rinkiminis LLVS narių susirinkimas ir 14 Valdybos posėdžių.

Ir 2024 m., kaip visada, LLVS gynė literatūros vertėjų, kaip vertimų autorių, teises, atstovavo savo nariams valstybės valdžios ir kitose institucijose, teikė siūlymus ir delegavo atstovus į tų institucijų sudaromas darbo grupes. Buvo kaupiami, tvarkomi duomenys apie LLVS narius, rengiama ir teikiama informacija Kultūros ministerijai, Statistikos departamentui ir kitoms Lietuvos bei Europos sąjungos institucijoms, pildomos CEATL ir FIT atsiunčiamos tarptautinės literatūros vertėjų padėties stebėsenos anketos. Per metus atsakyta į maždaug 600 užklausų, nuolat buvo rengiami įrašai duomenų bazėms. Posėdžiavo ekspertų komisijos; buvo dalyvaujama LMKA posėdžiuose ir konferencijoje. Aktyviai dalyvaujant LLVS valdybai ir kuratoriams, buvo planuojamos naujos 2025 metų LLVS veiklos kryptys. Per birželio, liepos ir rugpjūčio mėn. parengta strateginio finansavimo paraiška 2025-iesiems; per lapkričio ir gruodžio mėn. – 2024 m. projektinės veiklos ataskaita Lietuvos kultūros tarybai. Visus metus informacija apie LLVS veiklą buvo skelbiama sąjungos tinklalapyje www.llvs.lt ir socialiniame tinkle „Facebook“.

Pirmininkė

Daiva Daugirdienė